

«مختار ثقفی» روز عاشورا کجا بود؟

خانه مختار محل ورود مسلم بود.(2) اما با ورود مزورانه و غیرمنتظره ابن زیاد به کوفه، ناگهان اوضاع به هم ریخت و مسلم صلاح دید از خانه مختار به خانه هانی بن عروه، که مرد مقتدر و با نفوذ شیعه در کوفه بود، نقل مکان کند.

بلاذری می‌نویسد: خانه مختار محل ورود مسلم بود.(2) اما با ورود مزورانه و غیرمنتظره ابن زیاد به کوفه، ناگهان اوضاع به هم ریخت و مسلم صلاح دید از خانه مختار به خانه هانی بن عروه، که مرد مقتدر و با نفوذ شیعه در کوفه بود، نقل مکان کند. یکی از سوالات نسبتاً مهمی که در رابطه با شخصیت مختار ثقفی، مطرح است این است که چرا مختار سقفی در زمان قیام امام حسین(ع) به یاری ایشان نرفته ولی بعداً از قاتلان آن حضرت انتقام گرفته است؟

با مراجعه به منابع تاریخی پاسخ این سوال روشن خواهد شد:
بر اساس گواهی تاریخ و تصریح شیخ مفید و طبری، پس از آن که مسلم بن عقیل وارد کوفه شد، مستقیماً به خانه مختار وارد شد، مختار او را گرمی داشت و رسماً از او اعلام حمایت و پشتیبانی کرد.(1)
بلاذری می‌نویسد: خانه مختار محل ورود مسلم بود.(2) اما با ورود مزورانه و غیرمنتظره ابن زیاد به کوفه، ناگهان اوضاع به هم ریخت و مسلم صلاح دید از خانه مختار به خانه هانی بن عروه، که مرد مقتدر و با نفوذ شیعه در کوفه بود، نقل مکان کند. مختار پس از ورود مسلم، آرام ننشست و پس از بیعت با مسلم، به منطقه خطرناک و اطراف کوفه برای جمع آوری افراد و گرفتن بیعت برای مسلم حرکت کرد. اما با دگرگونی اوضاع کوفه و تسلیم مردم در مقابل ابن زیاد، دوباره به کوفه بازگشت.
ابن زیاد دستور داد که دعوت کنندگان امام حسین(علیه السلام) و حامیان مختار با او بیعت کنند، وگرنه دستگیر و اعدام می‌شوند. ابن اثیر نوشته است: هنگام دستگیری مسلم و هانی، مختار در کوفه نبود و او برای جذب نیرو به اطراف شهر رفته بود و وقتی خبر ناگوار دستگیری مسلم را شنید، با جمعی از افراد و یارانش به کوفه آمد. هنگام ورود به شهر، با نیروهای مسلح ابن زیاد برخورد کرد و در پی یک گفت و گوی لفظی شدید، بین آنان و مختار و افرادش، درگیری پیش آمد و فرمانده آن گروه مسلح کشته شد و افراد مختار متفرق شدند؛ زیرا مقاومت را به صلاح ندیدند؛ مختار از آنان خواست محل را ترک گویند تا ببینند چه پیش خواهد آمد.(3)
ابن زیاد پس از مسلط شدن بر اوضاع و شهادت مسلم و هانی، به شدت در جست و جوی مختار بود و برای دستگیری او جایزه‌ای معین کرد.(4)

دستگیری مختار توسط ابن زیاد
یکی از دوستان مختار به نام هانی بن جبّه، نزد عمرو بن حرث، نماینده ابن زیاد رفت و ماجرای مخفی شدن مختار را به عمرو اطلاع داد. عمرو به آن شخص گفت: به مختار بگوید مواظب خود باشد که تحت تعقیب است و در خطر می‌باشد.
مختار به حمایت عمرو نزد ابن زیاد رفت. وقتی چشم ابن زیاد به مختار افتاد، فریاد زد: "تو همانی که به یاری پسر عقیل شتافتی؟" مختار قسم یاد کرد که من در شهر نبودم و شب را هم نزد عمرو بن حرث به سر بردم.(5)
ابن زیاد که عصبانی بود، عصای خود را محکم به صورت مختار کوبید، به طوری که از ناحیه یک چشم صدمه دید. عمرو برخاست و از مختار دفاع کرد و شهادت داد که او در ماجرا نبوده و به وی پناهنده شده است. ابن زیاد کمی آرام گرفت و گفت: "اگر شهادت عمرو نبود، گردنت را می‌زدم." و دستور داد مختار را به زندان افکنند.
همچنان در زندان بود تا امام حسین(علیه السلام) به شهادت رسید.(6)
با توجه به این مطالب مشخص می‌شود که اوضاع کوفه در هنگام قیام امام حسین(ع)، بگونه‌ای بود که مختار نتوانست در قیام امام حسین(ع) شرکت کند.

پی نوشتها:

- 1 - الارشاد، ص 205؛ تاریخ طبری، ج 5، ص 355
- 2- انساب الاشراف، ج 6، ص 376.
- 3- کامل ابن اثیر، ج 4، ص 169.
- 4- تاریخ طبری، ج 5، ص 381؛ کامل ابن اثیر، ج 4، ص 36.
- 5- مقتل الحسین(ع)، ابی مخنف، ص 268-270.

6- انساب الاشراف، ج 6، ص 376-377؛ کامل ابن اثیر، ج 4، ص 116؛ مقتل ابی مخنف، ص 271؛ البدایة والنہایة، ج 8، ص 249.

خبرآنلاین